

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2011 m. vasario 3 d.*

Byloje C-359/09

dėl *Fővárosi Ítéltábla* (Vengrija) 2009 m. birželio 23 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2009 m. rugsėjo 7 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Donat Cornelius Ebert

prieš

Budapesti Ügyvédi Kamara,

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J.-C. Bonichot, teisėjai K. Schieman, L. Bay Larsen (pranešėjas), C. Toader ir A. Prechal,

* Proceso kalba: vengrų.

generalinis advokatas P. Cruz Villalón,
posėdžio sekretorius B. Fülöp, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2010 m. rugsėjo 16 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- D. C. Ebert, atstovaujančio sau kaip *Rechtsanwalt*,
- *Budapesti Ügyvédi Kamara*, atstovaujamos *ügyvéd*ek P. Kiss ir P. Köves,
- Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos J. Fazekas, M. Fehér ir Zs. Tóth,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos J. López-Medel Bascones,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* P. Gentili,
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos E. Riedl,

— Europos Komisijos, atstovaujamos B. Simon ir H. Støvlbæk,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1988 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyvos 89/48/EEB dėl bendrosios aukštojo mokslo diplomų, išduotų po bent trejų metų profesinio mokymo ir lavinimo, pripažinimo sistemos (OL L 19, 1989, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t. p. 337), iš dalies pakeistos 2001 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/19/EB (OL L 206, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t. p. 138; toliau – Direktyva 89/48), ir 1998 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/5/EB, skirtos padėti teisininkams verstis nuolatine advokato praktika kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje buvo įgyta kvalifikacija (OL L 77, p. 36; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 3 t., p. 83), išaiškinimu.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant ginčą tarp Vokietijos piliečio D.C. Ebert, kaip *Rechtsanwalt* Diuseldorfo (Vokietija) praktikuojančių advokatų sąraše įrašyto advokato, ir *Budapesti Ügyvédi Kamara* (Budapešto advokatų asociacija, Vengrija) dėl D.C. Ebert reikalaujamos teisės vadintis *ügyvéd* (advokatas Vengrijoje), nepaisant to, kad jis nėra šios advokatų asociacijos narys.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 89/48

- 3 Direktyvos 89/48, kuri pagrindinei bylai taikoma *ratione temporis*, septinta ir dešimta konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„<...> sąvoką „reglamentuojama profesinė veikla“ reikėtų apibrėžti taip, kad būtų atsižvelgta į valstybių sociologinės padėties skirtumus; kadangi ši sąvoka turėtų apimti ne tik profesinės veiklos rūšis, kuriomis norint verstis valstybėje narėje reikia turėti diplomą, bet ir profesinės veiklos rūšis, kuriomis norintiesiems versti nėra suvaržymų, jeigu jomis verčiamasi pagal profesijos pavadinimą, skirtą tam tikras kvalifikacijas turintiems asmenims; <...>

<...> bendrąja aukštojo mokslo diplomų pripažinimo sistema nesiekama nei iš dalies keisti valstybės narės teritorijoje pagal tam tikrą profesiją dirbančiam asmeniui taikomų taisyklių, įskaitant profesinės etikos taisykles, nei netaikyti migrantams šių taisyklių; <...> ta sistema apsiriboja atitinkamų priemonių nustatymu siekiant užtikrinti, kad migrantai laikytųsi priimančiosios valstybės narės profesinių taisyklių.“

- 4 Direktyvos 89/48 1 straipsnio a punkte joje taikoma sąvoka „diplomas“ apibrėžiama taip:

„<...> tai bet kuris diplomas, pažymėjimas ar kitas oficialią kvalifikaciją įrodantis dokumentas <...>:

- išduotas valstybės narės kompetentingos institucijos, paskirtos pagal jos pačios įstatymus ir kitus teisės aktus,

- patvirtinantis, kad jį turintis asmuo yra sėkmingai baigęs ne mažiau kaip trejų metų trukmės kursus po vidurinės mokyklos arba lygiavertės trukmės vakarinius ar neakivaizdinius kursus universitete, aukštojo mokslo įstaigoje arba kitoje panašaus lygio įstaigoje, o jei reikia, kad, be kursų, baigtų po vidurinės mokyklos, jis papildomai yra sėkmingai įgijęs profesinį išsilavinimą, ir

- patvirtinantis, kad jį turintis asmuo turi profesinę kvalifikaciją, reikalingą norint pradėti dirbti arba toliau dirbti pagal reglamentuojamą profesiją toje valstybėje narėje,

<...>“

- 5 Direktyvos 89/48 2 straipsnyje nustatyta:

„Ši direktyva yra taikoma bet kuriam valstybės narės piliečiui, kuris nori kaip savarankiškai dirbantis asmuo arba samdomas darbuotojas priimančiojoje valstybėje narėje dirbti pagal reglamentuojamą profesiją.

Ši direktyva netaikoma profesijoms, kurioms yra skirta atskira direktyva, nustatanti valstybių narių abipusio diplomų pripažinimo tvarką.“

6 Direktyvos 89/48 3 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta:

„Tais atvejais, kai norint priimančiojoje valstybėje narėje pradėti ar toliau dirbti pagal reglamentuojamą profesiją reikia turėti diplomą, kompetentinga institucija negali, remdamasi tuo, kad kvalifikacija nėra pakankama, atsisakyti leisti valstybės narės piliečiui pradėti ar toliau dirbti pagal tą profesiją tomis pačiomis sąlygomis, kurios taikomos saviems piliečiams:

- a) jei pareiškėjas turi diplomą, reikalaujamą kitoje valstybėje narėje norint pradėti ar toliau dirbti pagal tą profesiją jos teritorijoje, ir tas diplomatas buvo išduotas valstybėje narėje <...>

<...>“

7 Direktyvos 89/48 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Nepaisant 3 straipsnio, priimančioji valstybė narė taip pat gali reikalauti, kad pareiškėjas:

<...>

b) baigtų ne ilgesnį kaip trejų metų adaptacijos laikotarpį arba laikytų kvalifikacinį egzaminą ar testą:

- jei mokymo ir lavinimo, kurį jis yra įgijęs, kaip nustatyta 3 straipsnio a ir b punktuose, dalykai gerokai skiriasi nuo tų dalykų, kurie nurodyti diplome, kurio reikalaujama priimančiojoje valstybėje narėje, arba
- jei 3 straipsnio a punkte minėtu atveju priimančiojoje valstybėje narėje reglamentuojama profesija apima vieną ar keletą reglamentuojamų profesinės veiklos rūšių, kurios valstybėje narėje, iš kurios pareiškėjas yra kilęs ar atvykęs, nepriklauso reglamentuojamai profesijai, o tas skirtumas atitinka priimančiojoje valstybėje narėje konkrečiai reikalaujamą mokymą ir lavinimą bei apima dalykus, kurie gerokai skiriasi nuo tų dalykų, nurodytų pareiškėjo pateiktame diplome <...>

<...>

Jei priimančioji valstybė narė naudojasi šia galimybe, ji turi suteikti pareiškėjui teisę pasirinkti vieną būdą iš dviejų: adaptacijos laikotarpį arba kvalifikacinį egzaminą ar testą. Priimančioji valstybė narė, nukrypdama nuo šio principo, profesijoms, pagal kurias dirbant reikia labai gerai išmanyti nacionalinę teisę ir kuriose konsultavimas ir (arba) pagalbos nacionalinės teisės klausimais teikimas yra svarbus ir nuolatinis profesinės veiklos baras, gali numatyti adaptacijos laikotarpį arba kvalifikacinį egzaminą ar testą. <...>“

8 Direktyvos 89/48 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Tais atvejais, kai priimančiosios valstybės narės kompetentinga institucija iš asmenų, norinčių pradėti dirbti pagal reglamentuojamą profesiją, reikalauja įrodymo, kad jie

yra nepriekaištingos reputacijos arba kad jie nėra paskelbti bankrutavusiais, arba kai ji laikinai neleidžia dirbti pagal tą profesiją dėl sunkaus profesinio nusizengimo ar baudžiamojo nusikaltimo arba tai uždraudžia, priimančioji valstybė, kaip pakankamą įrodymą, priima valstybių narių piliečių, norinčių dirbti pagal tą profesiją jos teritorijoje, pateiktus tokių reikalavimų atitikimą patvirtinančius dokumentus, išduotus kilmės valstybės narės arba valstybės narės, iš kurios užsienio pilietis yra atvykęs, kompetentingų institucijų.

<...>“

- 9 Direktyvos 89/48 7 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta:

„Priimančiųjų valstybių narių kompetentingos institucijos pripažįsta valstybių narių piliečių, kurie atitinka sąlygas, keliamas norintiems pradėti dirbti pagal reglamentuojamą profesiją ar toliau dirbti pagal ją jų teritorijoje, teisę naudotis priimančiosios valstybės narės profesijos pavadinimu, atitinkančiu tą profesiją.“

Direktyva 98/5

- 10 Direktyvos 98/5 2, 3 ir 7 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„2) <...> pagal <...> Direktyvą 89/48 <...> teisininkas, turintis visą kvalifikaciją vienoje valstybėje narėje, gali prašyti pripažinti jo diplomą, kad galėtų įsisteigti kitoje valstybėje narėje ir verstis advokato praktika pagal toje valstybėje vartojamą profesinį vardą; <...> Direktyvos 89/48 <...> tikslas yra užtikrinti, kad advokatas

integruotūsi į profesiją priimančiojoje valstybėje narėje, ir kadangi direktyva nesiekama nei iš dalies keisti tos valstybės teritorijoje tam tikra profesija besiverčiančiam asmeniui taikomų taisyklių, nei daryti išimčių advokatams taikant šias taisykles;

- 3) <...> nors kai kurie advokatai gali greitai integruotis į profesiją priimančiojoje valstybėje narėje, *inter alia*, išlaikydami Direktyvoje 89/48 <...> numatytą kvalifikacinį egzaminą, kitiems visą kvalifikaciją turintiems advokatams turėtų būti sudaromos galimybės pasiekti tokios integracijos po tam tikro profesinės praktikos laikotarpio priimančiojoje valstybėje narėje pagal jų buveinės šalies profesinį vardą ar kitur tęsti praktiką pagal jų buveinės šalies profesinį vardą;

<...>

- 7) <...> siekiant šio tikslo, ši direktyva nenustato jokių taisyklių dėl išimtinai vidaus situacijų, o kai ji turi poveikį teisininko profesiją reglamentuojančioms nacionalinėms taisyklėms, šis poveikis yra tik toks, koks būtinas tikslui efektyviai pasiekti; <...> nepažeidžiami nacionalinės teisės aktai, reglamentuojantys galimybę imtis advokato praktikos ir verstis ja pagal priimančiojoje valstybėje narėje vartojamą profesinį vardą.“

- 11 Direktyvos 98/5 2 straipsnyje „Teisė verstis praktika pagal buveinės šalyje vartojamą profesinį vardą“ nustatyta:

„Kiekvienas advokatas turi teisę verstis nuolatine 5 straipsnyje nurodyta veikla bet kurioje kitoje valstybėje narėje pagal savo buveinės šalyje vartojamą profesinį vardą.

Į priimančiosios valstybės advokatų profesiją integruojamasi pagal 10 straipsnį.“

12 Direktyvos 98/5 6 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Nepaisant profesinės veiklos taisyklių, kurios jam taikomos jo buveinės valstybėje narėje, teisininkui, besiverčiančiam advokato veikla pagal savo buveinės šalies profesinį vardą priimančiosios valstybės narės teritorijoje, dėl visos šioje teritorijoje jo vykdomos veiklos taikomos tos pačios profesinės veiklos taisyklės kaip ir teisininkui, besiverčiančiam advokato praktika pagal atitinkamą priimančiosios valstybės narės profesinį vardą.“

13 Direktyvos 98/5 10 straipsnis „Vienodų sąlygų taikymas kaip ir priimančiosios valstybės narės advokatui“ suformuluotas taip:

„1. Teisininkui, besiverčiančiam advokato praktika pagal jo buveinės šalies profesinį vardą, kuris efektyviai ir reguliariai ne trumpiau kaip trejus metus priimančiojoje valstybėje narėje praktikavo tos valstybės teisę, įskaitant Bendrijos teisę, jam siekiant įgyti priimančiosios valstybės narės advokato profesiją netaikomos Direktyvos 89/48 <...> 4 straipsnio 1 dalies b punkto sąlygos. <...>

<...>

2. Teisininkas, besiverčiantis advokato praktika priimančiojoje valstybėje narėje pagal savo buveinės šalies profesinį vardą, gali bet kada prašyti, kad jo diplomai būtų pripažinti pagal Direktyvos 89/48 <...> nuostatas, siekdamas įgyti priimančiosios valstybės narės advokato profesiją ir verstis advokato praktika pagal profesinį vardą, atitinkantį profesiją toje valstybėje narėje.

3. Teisininkas, besiverčiantis advokato praktika pagal savo buveinės šalies profesinį vardą, kuris efektyviai ir reguliariai vertėsi advokato praktika priimančiojoje valstybėje narėje ne trumpiau kaip trejus metus, tačiau trumpesnę laikotarpį praktikavo tos valstybės narės teisę, gali gauti tos valstybės kompetentingos institucijos leidimą įgyti advokato profesiją priimančiojoje valstybėje narėje ir teisę verstis advokato praktika pagal profesinį vardą, atitinkantį profesiją toje valstybėje narėje, nereikalaujant laikytis Direktyvos 89/48 <...> 4 straipsnio 1 dalies b punkte numatytų sąlygų, pagal toliau nurodytas sąlygas ir tvarką. <...>

<...>

6. Teisininkas, kuris įgyja priimančiosios valstybės narės advokato profesiją pagal 1, 2 ir 3 dalis, turi teisę naudotis savo buveinės šalies profesiniu vardu, nurodytu savo buveinės valstybės narės valstybine kalba ar viena iš valstybinių kalbų kartu su profesiniu vardu, atitinkančiu priimančiosios valstybės narės advokato profesiją.“

Nacionalinė teisė

14 Vengrijoje teisė verstis advokato praktika reglamentuojama šiais teisės aktais:

— 2001 m. Įstatymu Nr. C dėl užsienyje įgytų mokslinių vardų ir diplomų pripažinimo (*A külföldi bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló 2001. évi C. Törvény*, toliau – Įstatymas dėl mokslinių vardų ir diplomų pripažinimo),

— 1998 m. Įstatymu Nr. XI dėl advokatų (*Az ügyvédekéről szóló 1998. évi XI. Törvény, toliau – Advokatūros įstatymas*).

Įstatymas dėl mokslinių vardų ir diplomų pripažinimo

- ¹⁵ Laikotarpiu nuo 2004 m. gegužės 1 d. iki 2007 m. spalio 20 d. svarbios Įstatymo dėl mokslinių vardų ir diplomų pripažinimo nuostatos buvo suformuluotos taip:

„21 straipsnis

1. Šios dalies nuostatos taikytinos tada, kai valstybės narės pilietis ketina Vengrijoje dirbti pagal reglamentuojamą profesiją turėdamas teisę dirbti pagal šią profesiją valstybėje, iš kurios jis yra atvykęs arba kilęs.

<...>

35 straipsnis

1. Pareiškimą nagrinėjanti institucija gali reikalauti pasirinkti ne ilgiau nei trejus metus trunkantį adaptacijos laikotarpį arba išlaikyti kvalifikacinį egzaminą ar testą:

- a) jeigu pareiškėjo mokymo ir išsilavinimo praktinė arba teorinė dalis iš esmės skiriasi nuo darbui pagal reglamentuojamą profesiją Vengrijoje reikalaujamam diplomui gauti būtino mokymo ar išsilavinimo;

<...>

2. Pareiškimą nagrinėjanti institucija stengiasi sudaryti sąlygas, kad pareiškėjas galėtų pasirinkti arba adaptacijos laikotarpį, arba kvalifikacinį egzaminą ar testą.

3. Pareiškimą nagrinėjanti institucija gali nukrypti nuo 2 dalies dėl profesijų, pagal kurias dirbant reikia labai gerai išmanyti Vengrijos teisę ir kuriomis verčiantis konsultacijų Vengrijos teisės klausimais teikimas yra svarbus ir nuolatinis profesinės veiklos baras. Tokiais atvejais pareiškimą nagrinėjanti institucija įpareigoja pareiškėją baigti adaptacijos laikotarpį arba išlaikyti kvalifikacinį egzaminą ar testą.

<...>“

¹⁶ Pagal Vengrijos švietimo ministerijos paskelbtą nuo 2004 m. gegužės 1 d. iki 2009 m. gegužės 8 d. galiojusį reglamentuojamų profesijų sąrašą darbui pagal advokato profesiją reikalaujamą mokymą ir išsilavinimą patvirtinantys dokumentai patenka į diplomo sąvoką pagal Įstatymą dėl mokslinių vardų ir diplomų pripažinimo.

Advokatūros įstatymas

- 17 Ieškinio pagrindinėje byloje pareiškimo metu, t. y. 2006 m. gruodžio 13 d., svarbios Advokatūros įstatymo nuostatos buvo suformuluotos taip:

„6 straipsnis

1. Advokatas:

- a) negali dirbti pagal darbo, viešųjų paslaugų ar kitą sutartį pagal kurią jis būtų įsipareigojęs dirbti, ir negali dirbti viešajame sektoriuje, tarnautoju arba notaru, arba visą darbo laiką vykdyti mero pareigas;

- b) negali pats asmeniškai užsiimti įmonininko arba kita neribotos finansinės atsakomybės veikla.

<...>

3. Advokatas privalo pranešti Advokatų asociacijai apie su advokato veikla nesuderinamą aplinkybę per 15 dienų nuo jos atsiradimo.

<...>

13 straipsnis

1. Advokato profesija, išskyrus pagal darbo sutartį dirbančio advokato profesiją, gali verstis į praktikuojančių advokatų sąrašą įrašytas advokato priesaiką davęs asmuo.

<...>

3. Asmuo jo prašymu pripažįstamas advokatu, jeigu jis:

a) yra vienos iš valstybės (1992 m. gegužės 2 d. Susitarimo dėl) Europos ekonominės erdvės (OL L 1, 1994, p. 3) šalies pilietis;

<...>

c) neturi teistumo;

d) turi teisės mokslų universiteto baigimo diplomą;

e) yra išlaikęs profesinį teisės egzaminą Vengrijoje;

- f) yra Vengrijos advokatų draudimo ir paramos bendrovės (*Ügyvédek Biztosító és Segélyező Egyesülete*) narys arba apsidraudęs kitu Advokatų asociacijos patvirtintu atsakomybės draudimu;
- g) turi Advokatų asociacijos veiklos teritorijoje tinkamą biurą įprastai advokato veiklai vykdyti;
- h) nepatenka nė į vieną iš 4 dalyje išvardytų atvejų, kai verstis advokato praktika neleidžiama.

4. Į Advokatų asociaciją negali būti priimtas asmuo:

- a) jeigu atsirado 6 straipsnyje numatyta su advokato praktika nesuderinama aplinkybė, kurios jis nepašalina;
- b) kuriam skirta papildoma bausmė, dėl kurios jam draudžiama užsiimti visuomenine veikla arba užimti bet kokias su teisinių paslaugų teikimu susijusias pareigas;
- c) kuriam vykdytinu teismo nuosprendžiu buvo skirta laisvės atėmimo bausmė už tyčinį nusikaltimą <...>;
- d) kurio narystė Advokatų asociacijoje buvo panaikinta <...>;

- e) kuriam kaip visiškai arba ribotai neveiksniam asmeniui buvo skirta globa, arba kuris yra neveiksnus, nors jam nebuvo skirta globa <...>;

- f) kuriam dėl jo gyvenimo būdo arba elgesio negalima patikėti visuomeninių pareigų, reikalingų dirbti pagal advokato profesiją.

<...>

89/A straipsnis

1. Šio įstatymo nuostatos, išskyrus šiame skyriuje numatytas išimtis, taikomos veiklai, kurią Vengrijos Respublikos teritorijoje vykdo Europos ekonominės erdvės valstybės narės piliečiai, turintys teisę verstis advokato praktika kurioje nors Europos ekonominės erdvės valstybėje narėje pagal bet kurią įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatose numatytą profesinį vardą (toliau – Europos teisininkas).

<...>

89/B straipsnis

1. Asmenys, norintys Vengrijos Respublikoje nuolat verstis advokato praktika kaip Europos teisininkai, turi pateikti Advokatų asociacijai prašymą įrašyti juos į Europos

teisininkų sąrašą (toliau šiame skyriuje – sąrašas); šis reikalavimas yra neprivalomas asmenims, kurie šią veiklą nori vykdyti kaip paslaugų teikėjai ne nuolat.

2. Prašymą pateikęs asmuo į sąrašą įrašomas, jeigu:

- a) įrodo, kad turi teisę verstis advokato praktika savo valstybėje narėje, pateikdamas ne anksčiau kaip prieš tris mėnesius tos valstybės narės už advokatų įrašymą atsakingos institucijos išduotos pažymos patvirtintą vertimą į vengrų kalbą;

<...>

89/F straipsnis

1. Sąraše įregistruoto Europos teisininko prašymu jis priimamas į Advokatų asociaciją kaip „ūgyvėd“, jeigu:

- a) atitinka 13 straipsnio 3 dalies c, f, g ir h punktuose nustatytus reikalavimus;
- b) pateikia dokumentus, patvirtinančius jo vestų bylų numerius ir pobūdį, arba specialiu Advokatų asociacijos prašymu surengtame individualiame posėdyje pateikia pakankamų įrodymų, kad nepertraukiamu trejų metų laikotarpiu Vengrijos Respublikoje vertėsi advokato praktika Vengrijos teisės srityje (įskaitant Europos Sąjungos teisės taikymą Vengrijoje); ir

- c) (individualiame) posėdyje įrodo, kad turi vengrų kalbos žinių, būtinų advokato veiklai vykdyti.

2. Savo prašymu sąrašė įregistruotas Europos teisininkas taip pat gali būti priimtas į Advokatų asociaciją, jeigu nepertraukiamu trejų metų laikotarpiu Vengrijoje vertėsi advokato praktika, tačiau jo praktika Vengrijos teisės srityje (įskaitant Europos Sąjungos teisės taikymą Vengrijoje) truko mažiau nei trejus metus, su sąlyga, kad jis atitinka kitus 1 dalyje (nurodytus) reikalavimus.

<...>

4. Į Advokatų asociaciją priimtas Europos teisininkas automatiškai tampa visateisis Advokatų asociacijos narys. Be „ügyvéd“, jis ir toliau gali vadintis savo valstybėje narėje suteiktu profesiniu vardu.

<...>

89/I straipsnis

<...>

2. Europos teisininkas savo veikloje gali vadintis vien jo valstybėje narėje suteiktu profesiniu vardu ir privalo nurodyti profesinės organizacijos, kuriai priklauso,

pavadinimą savo valstybės narės oficialiąja kalba. Jis taip pat papildomai vengrų kalba paaikšina profesinį vardą tuo atveju, jeigu šis gali būti supainiotas su „ūgyvėd“.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 18 Vokietijos pilietis D.C. Ebert baigė teisės studijas Vokietijoje, kur nuo 1997 m. kaip Diuseldorfo advokatūros narys turi teisę verstis advokato praktika pagal profesinį vardą „Rechtsanwalt“. Nuo dešimtojo dešimtmečio pabaigos D.C. Ebert gyvena Vengrijoje, kur po studijų *Miskolc* universitete 2002 m. įgijo teisės mokslų daktaro laipsnį.
- 19 2004 m. D.C. Ebert pasirašė bendradarbiavimo sutartį su advokatų kontora Vengrijoje ir 2004 m. rugsėjo 20 d. *Budapesti Ūgyvėdi Kamara* sprendimu buvo įrašytas į Europos teisininkų sąrašą pagal Advokatūros įstatymo 89/A straipsnį, dėl ko galėjo verstis advokato praktika šioje valstybėje narėje pagal savo kilmės valstybėje narėje suteiktą profesinį vardą.
- 20 Kaip matyti iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo sprendime nurodytos informacijos, 2005 m. D.C. Ebert Vengrijoje įsteigė savo kontorą, o 2005 m. balandžio 6 d. sprendimu *Budapesti Ūgyvėdi Kamara* šią kontorą įregistravo.
- 21 Be to, pagal prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo sprendime nurodytą informaciją 2006 m. gruodžio 13 d. D.C. Ebert kreipėsi į *Fővárosi Bíróság* (Budapešto teismas), kad jam būtų pripažinta teisė naudoti Vengrijos profesinį vardą „ūgyvėd“ Vengrijoje, nors jis ir nėra Advokatų asociacijos narys.

22 *Fővárosi Bíróság* atmetė ieškinį motyvuodama tuo, kad pagal Direktyvos 89/48 1 straipsnį ir 7 straipsnio 1 ir 3 dalis D. C. Ebert galėtų naudoti „ügyvéd“ profesinį vardą, tik jeigu būtų patvirtinta jo narystė Advokatų asociacijoje. Dėl šio sprendimo D. C. Ebert pateikė apeliacinį skundą *Fővárosi Ítéltábla* (Budapešto apeliaciniais teismas).

23 Tokiomis aplinkybėmis *Fővárosi Ítéltábla* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Direktyvą 89/48 <...> ir <...> Direktyvą 98/5 <...> galima aiškinti taip, kad Vokietijos pilietybę turintis ieškovas, išlaikęs teisės verstis advokato praktika egzaminą Vokietijoje ir tapęs vietos advokatų asociacijos nariu, tačiau turintis leidimą gyventi bei dirbantis Vengrijoje, turi teisę teismuose ir administraciniuose procesuose, be Vokietijos profesinio vardo „Rechtsanwalt“ ir Vengrijos profesinio vardo „európai közösségi jogász“ (Europos teisininkas), vadintis priimančiojoje valstybėje (Vengrija) oficialiu profesiniu vardu „ügyvéd“ (advokatas), nepaisant to, kad jis nepriklauso Vengrijos advokatų asociacijai ir nėra gavęs leidimo?

2. Ar Direktyva 98/5 <...> papildo Direktyvą 89/48 <...> taip, kad Direktyva 98/5/EB dėl vertimosi advokato praktika yra specialusis advokatūrai skirtas teisės aktas, o Direktyva 89/48/EEB tik bendrai reglamentuoja aukštojo mokslo diplomų pripažinimą?“

24 Rašytinėse pastabose bei per posėdį D. C. Ebert tvirtino, kad iš tikrųjų jis tik prašė Vengrijos švietimo ir kultūros ministerijos leisti jam laikyti kvalifikacinį egzaminą arba testą tam, kad pagal Direktyvą 89/48 jam būtų leista verstis advokato praktika

pagal priimančiosios valstybės narės profesinį vardą, o ši ministerija neatsakiusi jo prašymą perdavė *Budapesti Ūgyvėdi Kamara*, kuri į šį prašymą taip pat neatsakė.

- 25 Per posėdį pastaroji patvirtino, kad gavo minėtą prašymą iš Švietimo ir kultūros ministerijos, tačiau nurodė, kad pagal nacionalinę teisę neturi jokios kompetencijos aukštojo mokslo diplomų pripažinimo pagal Direktyvą 89/48 srityje, nes ši kompetencija priklauso minėtai ministerijai, kuri dar nepriėmė sprendimo dėl D. C. Ebert prašymo. *Budapesti Ūgyvėdi Kamara* nurodė, kad dėl šios priežasties ji negalėjo atsakyti į šį prašymą, tačiau 2005 m. balandžio 6 d. įtraukė D. C. Ebert į Europos teisininkų sąrašą.
- 26 Teisingumo Teismui Vengrijos vyriausybė patvirtino, kad pagal Įstatymą dėl mokslinių vardų ir diplomų pripažinimo, kuriuo į Vengrijos teisę buvo perkelta Direktyva 89/48, pripažinti D. C. Ebert diplomus priklauso Švietimo ir kultūros ministerijos kompetencijai.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl antrojo klausimo

- 27 Antruoju klausimu, kurį reikia nagrinėti pirmiausia, minėtas teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyva 98/5 užkertamas kelias taikyti Direktyvą 89/48, nes Direktyvos 98/5 10 straipsnio 1 ir 3 dalyse numatyta tvarka yra vienintelis pagrindas,

kuriuo remdamiesi kitų valstybių narių advokatai turi teisę vadintis priimančiosios valstybės narės profesiniu advokato vardu, arba ar abi direktyvos papildo viena kitą ir taip valstybių narių advokatams nustato du būdus, kaip įgyti teisę verstis advokato praktika priimančiojoje valstybėje narėje pagal jos profesinį vardą.

- 28 D. C. Ebert, Vengrijos, Čekijos, Ispanijos ir Austrijos vyriausybės bei Europos Komisija mano, kad direktyvose 98/5 ir 89/48 numatyti du būdai, kaip įgyti teisę verstis advokato praktika priimančiojoje valstybėje narėje. Per posėdį *Budapesti Ügyvédi Kamara* nurodė, kad pritaria šiai nuomonei.
- 29 Šiuo klausimu Direktyvos 89/48 2 straipsnio antroje pastraipoje nurodoma, kad ji netaikoma profesijoms, kurioms skirta atskira direktyva, nustatanti valstybių narių abipusio diplomų pripažinimo tvarką.
- 30 Tačiau iš Direktyvos 98/5 10 straipsnio 1 dalies matyti, kad teisininkui, besiverčiančiam advokato praktika pagal jo buveinės šalies profesinį vardą, kuris efektyviai ir reguliariai ne trumpiau kaip trejus metus priimančiojoje valstybėje narėje praktikavo tos valstybės teisę, įskaitant Sąjungos teisę, ir dabar siekia įgyti teisę verstis advokato praktika priimančiojoje valstybėje narėje, Direktyvos 89/48 4 straipsnio 1 dalies b punkte numatytos sąlygos netaikomos.
- 31 Be to, pagal šios Direktyvos 98/5 10 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas teisininkas, besiverčiantis advokato praktika pagal savo buveinės šalies profesinį vardą, kuris efektyviai ir reguliariai vertėsi advokato praktika priimančiojoje valstybėje narėje ne trumpiau kaip trejus metus, tačiau trumpesnę laikotarpį praktikavo tos valstybės narės

teisę, gali taip pat įgyti teisę verstis advokato praktika pagal profesinį vardą, atitinkantį profesiją toje valstybėje narėje, nereikalaujant laikytis Direktyvos 89/48 4 straipsnio 1 dalies b punkte numatytų sąlygų.

- 32 Vis dėlto, nors pagal šią teisę verstis advokato praktika priimančiojoje valstybėje narėje pagal profesinį vardą, atitinkantį profesiją šioje valstybėje narėje, įgijimo tvarką kvalifikaciją kitoje valstybėje narėje įgijusiam advokatui nėra taikomos Direktyvos 89/48 4 straipsnio 1 dalies b punkte nustatytos sąlygos, reikia konstatuoti, kad pagal Direktyvą 98/5 iš šio advokato, jeigu jis dar neatitinka sąlygos dėl efektyvios ir reguliarios ne trumpesnės kaip trejus metus advokato praktikos priimančiojoje valstybėje narėje, neatimama galimybė reikalauti leisti jam užsiimti advokato praktika pagal šios valstybės narės profesinį vardą remiantis Direktyva 89/48. Iš tikrųjų, kaip įtvirtinta Direktyvos 98/5 2 ir 3 konstatuojamosiose dalyse, iš šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalies aiškiai matyti, kad teisininkas, besiverčiantis advokato praktika priimančiojoje valstybėje narėje pagal savo buveinės šalies profesinį vardą, gali bet kada prašyti, kad jo diplomas būtų pripažintas pagal Direktyvos 89/48 nuostatas, siekdamas įgyti šios priimančiosios valstybės narės advokato profesiją ir verstis advokato praktika pagal profesinį vardą, atitinkantį šią profesiją toje valstybėje narėje.

- 33 Šioje situacijoje asmuo, turintis diplomą Direktyvos 89/48 1 straipsnio a punkto prasme, kaip antai D. C. Ebert, remdamasis šios direktyvos 3 straipsnio pirmos pastraipos a punktu įgyja teisę priimančiojoje valstybėje dirbti pagal reglamentuojamą advokato profesiją. Tačiau, kalbant apie profesiją, pagal kurią dirbant reikia labai gerai išmanyti nacionalinę teisę ir nuolat konsultuoti ir (arba) teikti pagalbą nacionalinės teisės klausimais, pažymėtina, kad pagal Direktyvos 89/48 3 straipsnį priimančiajai valstybei narei, taikant šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies b punktą, taip pat leidžiama reikalauti, kad pareiškėjas išlaikytų kvalifikacinį egzaminą po to, kai ši valstybė narė patikrina, ar dėl pareiškėjo per profesinę praktiką įgytų žinių visiškai arba iš dalies pašalinamas

šios nuostatos pirmoje pastraipoje numatytas esminis skirtumas (žr. 2010 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *Koller*, C-118/09, Rink. p. I-13267, 38 ir 39 punktus).

- 34 Darytina išvada, kad valstybės narės advokatas gali pradėti dirbti pagal advokato profesiją priimančiojoje valstybėje narėje, kurioje ši profesija yra reglamentuojama, ir verstis ja pagal šioje valstybėje suteikiamą profesinį vardą remdamasis tiek Direktyva 89/48, tiek Direktyvos 98/5 10 straipsnio 1 ir 3 dalimis.
- 35 Vadinas, į pateiktą antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad direktyvos 89/48 ir 98/5 papildo viena kitą ir nustato valstybių narių advokatams du būdus, kaip įgyti teisę verstis advokato praktika priimančiojoje valstybėje narėje pagal jos profesinį vardą.

Dėl pirmojo klausimo

- 36 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori sužinoti, ar pagal direktyvas 89/48 ir 98/5 draudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kuriais siekiant verstis advokato praktika pagal priimančiojoje valstybėje narėje naudojamą advokato vardą nustatoma pareiga būti tokios organizacijos, kaip antai Advokatų asociacija, nariu.
- 37 Iš Direktyvos 89/48 3 straipsnio matyti, kad jeigu asmuo turi diplomą, reikalaujamą valstybėje narėje norint įgyti teisę dirbti pagal tą profesiją, jis gali įgyti šią teisę dirbti pagal šią profesiją priimančiojoje valstybėje narėje tokiomis pačiomis sąlygomis, išskyrus sąlygą turėti priimančiosios valstybės narės diplomą, kaip ir šios valstybės narės piliečiai.

- 38 Be to, iš Direktyvos 89/48 6 straipsnio, skaitomo atsižvelgiant į šios direktyvos dešimtą konstatuojamąją dalį, išplaukia, kad asmuo, įgijęs teisę dirbti pagal reglamentuojamą profesiją priimančiojoje valstybėje narėje pagal pripažintą diplomą, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 1 straipsnio a punktą, turi laikytis šioje valstybėje narėje šiai profesijai taikomų taisyklių, visų pirma reglamentuojančių profesinę etiką.
- 39 Iš Direktyvos 98/5 6 straipsnio 1 dalies taip pat išplaukia, kad teisininkui, besiverčiančiam advokato veikla pagal savo buveinės šalies profesinį vardą priimančiosios valstybės narės teritorijoje, taikomos tos pačios profesinės veiklos ir etikos taisyklės kaip ir teisininkui, besiverčiančiam advokato praktika pagal šios valstybės narės profesinį vardą (šiuo klausimu žr. 2010 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *Jakubowska*, C-225/09, Rink. p. I-12329, 57 punktą).
- 40 Todėl konstatuotina, kad nei pagal Direktyvą 89/48, nei pagal Direktyvą 98/5 asmeniui, besiverčiančiam advokato veikla valstybės narės teritorijoje, nedraudžiama taikyti bendruoju interesu pagrįstų nacionalinių įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatų, kaip antai organizavimo, veiklos, kontrolės ir atsakomybės klausimus reglamentuojančių taisyklių, kiek tai susiję su teise verstis advokato profesija (šiuo klausimu, kalbant apie Direktyvą 89/48, žr. 1995 m. lapkričio 30 d. Sprendimo *Gebhard*, Rink. p. I-04165, 35 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).
- 41 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui priklauso patikrinti, ar *Budapesti Űgyvédi Kamara* taikė šias taisykles atsižvelgdama į Sąjungos teisę ir visų pirma į nediskriminavimo principą (šiuo klausimu žr. 1993 m. kovo 31 d. Sprendimo *Kraus*, C-19/92, Rink. p. I-1663, 32 punktą; minėto Sprendimo *Gebhard* 37 punktą ir 2009 m. birželio 11 d. Sprendimo *Komisija prieš Austriją*, C-564/07, 31 punktą).

- 42 Tad į pateiktą pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad nei pagal Direktyvą 89/48, nei pagal Direktyvą 98/5 nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose nustatoma, jog siekiant verstis advokato praktika pagal priimančiosios valstybės narės advokato vardą privaloma būti tokios organizacijos, kaip antai Advokatų asociacija, nariu.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 43 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1. Nei pagal 1988 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyvą 89/48/EEB dėl bendrosios aukštojo mokslo diplomų, išduotų po bent trejų metų profesinio mokyimo ir lavinimo, pripažinimo sistemos, iš dalies pakeistą 2001 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/19/EB, nei pagal 1998 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 98/5/EB, skirtą padėti teisininkams verstis nuolatine advokato praktika kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje buvo įgyta kvalifikacija, nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose nustatyta, jog siekiant verstis advokato praktika pagal priimančiosios valstybės narės advokato vardą privaloma būti tokios organizacijos, kaip antai Advokatų asociacija, nariu.

- 2. Direktyvos 89/48 ir 98/5 papildo viena kitą ir nustato valstybių narių advokatams du būdus, kaip įgyti teisę verstis advokato praktika priimančiojoje valstybėje narėje pagal jos profesinį vardą.**

Parašai.